

ISLOM DINIDA INSON HUQUQ VA ERKINLIKLARINI TA'MINLASHNING ASOSIY TAMOYILLARI.

Norqulova Marjona Oybek qizi
Soatmurodova Madina Ro'zi qizi
Ashurova Dinora Shavkat qizi
Jonimqulov Shohruh Anvarjon o'g'li
Jo'rayev Akrom

akramtermiziy@gmail.com

Termiz davlat universiteti

Kimyo fakulteti 2-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Islom dinida inson huquq va erkinliklarini taminlashning asosiy tamoyillari, ularning manbalari hamda amaliy jihatlari organiladi. Quron va Hadislarning inson shani, qadr-qimmati, tengligi, adolat, erkin tanlov, mulk dahlsizligi, din va etiqod erkinligi kabi fundamental huquqlarni taminlashga doir korsatmalari tahlil qilinadi. Shuningdek, Islom huquqi – fiqhda shaxsiy, ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy huquqlarni tartibga soluvchi meyorlar, ularning tarixiy rivoji hamda hozirgi zamon demokratik tamoyillariga uyg'un jihatlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: "Islom", "Payg'ambar", "Inson", "Vohid", "Hadis", "E'tiqod", "Fiqh", "Erkinlik", "Konstitutsiya", "Qadr-qimmat".

KIRISH (VEDENIE/INTRODUCTION)

Islom dini inson huquqlari va erkinliklarini asrlar davomida yuksak qadriyat sifatida himoya qilib kelayotgan, ilohiy manbalar – Qur'oni Karim va Sunnatga asoslangan tizimdir. Islomda inson huquqlarini ta'minlashning o'ziga xos jihatlari uning ilohiy xarakteri, ma'naviy-axloqiy asoslari va shaxs hamda jamiyat manfaatlarini mutanosib himoya qilishida namoyon bo'ladi. Har bir insonning o'z dunyoqarashiga ega bo'lishi, muayyan dinga e'tiqod qilishi yoki hech qanday dinga e'tiqod qilmasligi uning shaxsiy daxlsiz huquqidir. Vijdon erkinligi —bu nafaqat diniy, balki huquqiy va axloqiy tushuncha bo'lib, u jamiyatda turli qarashlarga ega bo'lgan insonlarning o'zaro hamjihatlikda yashashini ta'minlaydi. O'zbekistonda vijdon erkinligi xalqaro huquq normalari va mamlakat Konstitutsiyasi bilan kafolatlangan.—Xalqaro darajada: "Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi"ning 18-moddasida har bir inson fikr, vijdon va din erkinligi huquqiga ega ekani belgilangan.—Milliy qonunchilikda: Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 35-moddasida shunday deyiladi: *"Hamma uchun vijdon

erkinligi kafolatlanadi. Har kim xohlagan dinga e'tiqod qilish yoki hech qaysi dinga e'tiqod qilmaslik huquqiga ega. Diniy qarashlarni majburan singdirishga yo'l qo'yilmaydi". O'zbekiston dunyoviy davlat bo'lib, unda din davlatdan ajratilgan. Bu — davlatning diniy ishlariga aralashmasligini, shu bilan birga, har bir fuqaroning e'tiqod huquqini himoya qilishini anglatadi. Dunyoviylik dindorsizlik emas, balki jamiyat hayotini huquqiy va ilmiy asoslarda boshqarish, barcha din vakillariga teng sharoit yaratishdir. Mamlakatimizda asrlar davomida turli din vakillari (islom, xristianlik, iudaizm, buddizm va b.) tinch-totuv yashab kelgan. Bugungi kunda O'zbekistonda 16 ta diniy konfessiyaga mansub tashkilotlar erkin faoliyat yuritmoqda. —Konfessiyalararo muloqot: Davlatimiz turli dinlar o'rtasida doimiy muloqotni qo'llab-quvvatlaydi. Bu esa jamiyatda yot g'oyalar, diniy ekstremizm va radikalizmning oldini olishda muhim qalqon bo'lib xizmat qiladi. Vijdon erkinligi faqatgina "huquq" degani emas, u ma'lum bir "mas'uliyat"ni ham yuklaydi. E'tiqod erkinligidan foydalangan holda boshqa insonlarning hissiyotlarini haqorat qilish, jamiyat barqarorligiga rahna solish yoki konstitutsiyaviy tuzumga qarshi chiqish qonunan taqiqlanadi. Haqiqiy vijdon erkinligi — o'z e'tiqodiga sodiq qolgan holda, o'zgalarning e'tiqodini hurmat qilishdir.

XULOSA (ZAKLYuChENIE/CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda Islom dinida inson huquq va erkinliklari ilohiy manbalar (Qur'on va Sunnat) bilan kafolatlangan bo'lib, ularning o'ziga xosligi huquqning ma'naviy mas'uliyat bilan bog'liqligi, tenglik, adolat, hayot, mulk va or-nomus daxlsizligining mutlaq ta'minlanishidir. Bu huquqlar inson tug'ilishi bilan berilgan ajralmas ne'mat hisoblanib, huquq va majburiyatlar o'rtasidagi muvozanatga asoslanadi.

Adabiyotlar ro'yxati.

1. Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni (2021-yil 5-iyul).
2. Sh.M. Mirziyoyev. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". –Toshkent, 2021.
3. "Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi". BMT, 1948.
4. Shadiyeva D. K. Rus tili normalarining o'zgarish tendensiyalarini ekstrapolyatsiya qilish va o'rganish // Filologiyaning zamonaviy muammolari. –2022. –133-138-betlar.
5. Шадиева Д. К. Изучение характера изменений норм русского языка // Ученый XXI века— 2022.
6. Islomshunoslik ilmiy-tadqiqot markazi. Toshkent islom universiteti nashriyot matbaa birlashmasi. Toshkent – 2013. B. 50-202.